

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

О.Г. Стрелко

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЗАПОВІДНА СПРАВА ТА ЕКОМЕРЕЖА»

Освітньо-професійна програма «Екологія транспортної інфраструктури»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 10 «Природничі науки»

Спеціальність 101 «Екологія»

2024-2025 навчальний рік

Лук'янова В.В. Заповідна справа та екомережа. *Робоча програма освітньої компоненти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за ОПП «Екологія транспортної інфраструктури» (спеціальність 101 Екологія. Київ: ДУІТ, 2024. – 14 с.*

Розробник: к.х.н., доцент, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності Лук'янова Віталіна Віталіївна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Екологія та безпека життєдіяльності»

Протокол від «30» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри

Олена СОРОЧИНСЬКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>10 «Природничі науки»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Спеціальність <u>101 «Екологія»</u>		
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма: <u>«Екологія транспортної інфраструктури»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	—
Загальна кількість – годин - 90		Семестр	
		1-й	—
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		15 год.	—
		Практичні, семінарські	
		15 год.	—
		Лабораторні	
		—	—
		Самостійна робота	
		60 год.	—
Індивідуальні завдання:			
—	—		
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення аудиторного навантаження занять до повного навантаження:

- для денної форми навчання – 30/90 (30 %)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою вивчення дисципліни “Заповідна справа та екомережа” є професійна підготовка фахівців, які зможуть при необхідності працювати на територіях природно-заповідного фонду, застосування ними знань для наукової діяльності, організації ведення екологічно збалансованого господарювання, паркобудівництва, користування біоресурсами та його ефективного екологічного контролю.

2.2. Завдання. Формування сучасних уявлень про наукову картину світу, поглиблення знань про ті явища і закони біології, які використовуватимуться під час вивчення заповідної справи. базові знання власне природоохоронного змісту, а також навички їх застосування у професійній діяльності, об’єктом якої є безперечно природоохоронні території.

У сучасному освітньому процесі велика роль відводиться самостійній роботі студентів. Самостійна робота сприяє закріпленню вивченого матеріалу, більш ретельній підготовці до лекційних, лабораторних і практичних занять. Протягом вивчення курсу дисципліни студенти виконують самостійні роботи по кожній з тем в робочому зошиті, при цьому на кожне питання надається обґрунтована відповідь та список використаної літератури.

Завдання програми: набути загальних і фахових компетентностей, передбачених ОПП «Екологія транспортної інфраструктури», а саме:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

ФК3. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

ФК4. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК6. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

ФК8. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

ФК11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Програмні результати навчання (ПРН), які повинні бути досягнуті після опанування дисципліни, передбачених ОПП «Екологія транспортної інфраструктури», а саме:

ПРН-02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПРН-06. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.

ПРН-16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПРН-17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН-20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПРН-22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

основи законодавства про природно-заповідний фонд;
 знати основи державного управління у галузі природно-заповідної справи;
 методи проектування природно-заповідних територій;
 отримати загальні знання в галузі природно-заповідної справи та екомережі;

вміти:

застосовувати набуті практичні уміння і навички під час проведення практичних робіт;

застосувати знання у практичній професійній та природоохоронній діяльності;

обгрунтовувати створення природно-заповідних територій;

володіти методами проектування природно-заповідних територій;

вміти визначати оптимальний режим збереження заповідних екосистем та біорізноманіття.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна екологія; загальна біологія; природоохоронне законодавство.

3. Програма навчальної дисципліни

Зміст курсу	
Модуль 1. Загальна характеристика природоохоронних територій України	
Тема 1. Нарис історії природно-заповідної справи. Значення природно-заповідної справи	
Тема 2. Екологічна мережа.	
Тема 3. Структурно-функціональна організація територій природно-заповідного фонду.	
Тема 4. Система природно-заповідних територій. Категорії об'єктів природно-заповідного фонду.	
Модуль 2. Менеджмент природно-заповідних територій	
Тема 5. Менеджмент природно-заповідних територій	
Тема 6. Формування і резервування природоохоронних територій в Україні.	
Тема 7. Природно-заповідний фонд України	
Тема 8. Світова спадщина ЮНЕСКО	

4. Структура та тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	інд	с.р	л		п	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Загальна характеристика природоохоронних територій України										
Змістовий модуль 1. Формування природоохоронних територій України										
Тема 1. Нарис історії природно-заповідної справи. Значення природно-заповідної справи	9	2	2		5	–	–	–	–	–
Тема 2. Екологічна мережа	14	2	2		10	–	–	–	–	–
Тема 3. Структурно-функціональна організація територій природно-заповідного фонду.	9	2	2		5	–	–	–	–	–
Тема 4. Система природно-заповідних територій. Категорії об'єктів природно-заповідного фонду.	14	2	2		10					
Разом за змістовим модулем 1	46	8	8		30	–	–	–	–	–
Модуль 2. Менеджмент природно-заповідних територій										
Змістовий модуль 2. Характеристика природно-заповідних територій										
Тема 5. Менеджмент природно-заповідних територій	6	1	-		5	–	–	–	–	–
Тема 6. Формування і резервування природоохоронних територій в Україні.	6	2	4		10					
Тема 7. Природно-заповідний фонд України	4	2	2		5	–	–	–	–	–
Тема 8. Світова спадщина ЮНЕСКО	3	2	1		10	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	44	7	7		30	–	–	–	–	–
Усього годин	90	15	15	–	60	–	–	–	–	–

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Основні завдання циклу практичних занять:

- допомогти студентам систематизувати, закріпити і поглибити знання теоретичного характеру в галузі охорони довкілля;
- навчити студентів прийомам вирішення практичних завдань, сприяти оволодінню навичками та вміннями виконання розрахунків, графічних та інших видів завдань;
- навчити їх працювати з довідковою літературою, документацією і схемами;
- формувати вміння вчитися самостійно, тобто опанувати методами, способами і прийомами самонавчання, саморозвитку і самоконтролю.

№	Теми практичних занять	К-ть годин
1	Тема 1. Поняття про категорії природно-заповідного-фонду.	2
2	Тема 2. Характеристика категорій міжнародної класифікації охоронюваних територій.	2
3	Тема 3. Методи виділення природних територій під заповідання.	2
4	Тема 4. Роль науки у створенні природно-заповідних територій.	2
5	Тема 5. Репрезентативність рослинного світу та грибів на природно-заповідному фонді.	2
6	Тема 6. Вимоги до системи природно-заповідних територій.	1
7	Тема 7. Характеристика мережі заповідників України.	2
8	Тема 8. Мережа транскордонних природно-заповідних територій України.	2
Всього годин		15

6. Теми для самостійної роботи

Самостійна робота студента – це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом під керівництвом викладача у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для цього, визначається навчальним планом і залежить від загального обсягу годин, відведених для вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Розподіл самостійної роботи включає в себе:

ПМК – підготовка до модульного контролю;

ПП – підготовка до практичних занять;

ППК – підготовка до підсумкового контролю (заліку/іспиту).

У робочій програмі навчальної дисципліни самостійна робота відображається у вигляді таблиці у розрізі тем та кількості годин, відведених для їх виконання.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Поняття про категорії природно-заповідного-фонду.	10	
2.	Тема 2. Характеристика категорій міжнародної класифікації охоронюваних територій.	5	

3.	Тема 3. Методи виділення природних територій під заповідання.	5	
4.	Тема 4. Роль науки у створенні природно-заповідних територій.	10	
5.	Тема 5. Репрезентативність рослинного світу та грибів на природно-заповідному фонді.	5	
6.	Тема 6. Вимоги до системи природно-заповідних територій.	10	
7.	Тема 7. Характеристика мережі заповідників України.	5	
8.	Тема 8. Мережа транскордонних природно-заповідних територій України.	10	
	Всього	60	

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Система ЄКТС передбачає 100-бальну шкалу оцінювання навчальних досягнень студента.

Студент при вчасному складанні двох модулів за семестр, звіту з практичних занять може отримати автоматично оцінку по курсу відповідно до наступної таблиці.

Модулі	Модуль I			Модуль II			Кількість балів у семестрі*	Підсумковий контроль (залік, екзамен)**		
	Кількість балів за модуль			Модульний контроль					Модульний контроль	
Змістові модулі	ЗМ 1			ЗМ 2						
Кількість балів за ЗМ та модульний контроль	20			10	20		10	60	40	
Кількість балів за видами роботи	Лекції	Практичні	СРС	Модульний контроль	Лекції	Практичні	Модульний контроль			
Відвідування	3				5					
Активність на заняттях		12				15				
Виконання СРС			5							10
Наукова робота	Участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах, студентських олімпіадах та конкурсах – 0-15 балів додатково							15		

9. Критерії оцінювання модульного завдання (тест)

Завдання	Кількість балів
----------	-----------------

Питання 1-20	1
Разом	20

10. Критерії оцінювання екзаменаційного завдання (тест)

Завдання	Кількість балів
Питання 1-20	0,5
Разом	10

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за 100-баловою шкалою університету / Grade according to 100-points scale of university	Оцінка за національною шкалою / Grade according to the national scale		Оцінка за шкалою ECTS / Grade according to ECTS scale
	Диференційована оцінка / Differentiated grade	Недиференційована оцінка / Undifferentiated grade	
90-100 (творчий рівень) / (creative level)	5 (відмінно) / (excellent)	Зараховано / Passed	A
82-89 (високий рівень) / (high level)			B
75-81 (достатній рівень) / (sufficient level)			C
64-74 (задовільний рівень) / (satisfactory level)			D
60-63 (задовільний рівень) / (satisfactory level)			E
35-59 (низький рівень) / (low level)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання) / (unsatisfactory with the possibility to repass the exam)	Не зараховано з можливістю повторного складання заліку / Failed with the possibility to repass the credit	FX
0-34 (незадовільний рівень) / (unsatisfactory level)	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) / (unsatisfactory with the compulsory repeating of the course)	Не зараховано - з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Failed with the compulsory repeating of the course	F

«Відмінно» - А (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми

навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - **BC (75-89 балів)** – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - **DE (60-74 балів)** – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - **FX (35-59 балів)** - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - **F (0-34 балів)** - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни "Заповідна справа" для студентів денної форми навчання за спеціальністю 101 «Екологія» / Укладач: В.В. Лук'янова. – К.: НТУ, 2018.- 62 с.
2. Для вивчення студентами дисципліни розроблено методичні рекомендації щодо підготовки до практичних занять, опорний конспект лекцій. Розроблені презентації до кожної лекції з дисципліни, з якими студенти можуть ознайомитися на навчальній платформі Google Клас.

13. Рекомендована література

Базова

1. Попович С.Ю. П57 Природно-заповідна справа. Підручник / Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2024. — 392 с. <https://bohdan-books.com/upload/iblock/42e/42eb17381988bfa40034366596041247.pdf>
2. Заповідна справа [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. - Електрон. текст. дані. - Луцьк, 2021. - 226 назв. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19356/1/zapovidna_sprava.pdf

3. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи. - Рівне : ВидавництвоРДТУ, 2020. — 234с.
4. Любич І. Й. Основи заповідної справи.. — К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2022. — 128с
5. Природно-заповідна справа – електронний підручник:
<https://mltkcloud.lcloud.in.ua/ebook/1483>

Допоміжна

6. Ситник К.М. та інші. Словник-довідник по екології. - К.: Наук.думка, 1994. - 666с.
7. Mykola P. Rybak, **Vitalina V. Lukianova**, Victoriia O. Khrutba, Yevheniia S. Anpilova / DEVELOPMENT OF MANAGEMENT MEASURES TO BRING THE TERRITORY OF CARPATHIAN BIOSPHERE RESERVE INTO ALIGNMENT WITH THE INTERNATIONAL REQUIREMENTS / Ecological safety and natural resources. – К., 2019. - №4 (32) – С. 23-31.
8. Хрутьба В.О., Рибак М.П., **Лук’янова В.В.**, Хрутьба А.С. // Запровадження механізму управління комунікаціями в зонах діяльності природо-заповідних об’єктів (досвід Карпатського біосферного заповідника) / Екологічні науки.-2019. №24 – С.89-96 [Index Copernicus International](#)
9. 76. М.Рибак, **В. Лук’янова**, В. Покинъчереда, І. Йонаш // Еколого-рекреаційна діяльність Карпатського біосферного заповідника, як складова сталого розвитку / Екологічні науки.-2019. №26 (3) – С.88-92 .

Нормативно-правові акти

10. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16.06.1992р.
11. Червона книга України. Тваринний світ. К., Українська енциклопедія. 1994-464с.
12. Червона книга України. Рослинний світ. К., Українська енциклопедія. 1996-608с.
13. Положення про Зелену Книгу України (наказ Мінекобезпеки України від 19 лютого 1997г

14. Заповідники і національні природні парки України. К., Вища школа. 1999-232с.
15. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення. Довідник. К., 1999 - 240с.
16. Постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 р. № 188/98-ВР "Про основні напрямки державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. // Відомості Верховної Ради України - 1998- № 38-39.
17. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 року (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради України.-1991- 41
18. Земельний кодекс України від 13 березня 1992 р. // ВВР України. -1992.- №25.-т.354
19. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. // ВВР України. - 1995. -№24.- Ст. 189
20. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994р. // ВВР України. - 1994. - № 17.- Ст.99
21. Кодекс України про надра від 27 липня 1994р. // ВВР України. -1994. -№36.- Ст.341.
22. Закон України "Про тваринний світ" від 3 березня 1993 року.// Відомості Верховної Ради України - 1993 - № 18
23. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р.-К., 1999.
24. Кримінальний кодекс України. - К., 2001
25. Закон України "Про меліорацію земель" від 14 січня 2000р. // Офіційний вісник України. - 2000.- № 6. - Ст.. 200.
26. Закон України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 - 2015 роки" від 21 вересня 2000р. // ВВР України. - 2000. - № 47. - Ст.. 405.

14. Інформаційні ресурси

1. <https://mepr.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

2. <https://paeu.com.ua/> - Офіційний сайт асоціації професіоналів довкілля «ПАЕУ».

3. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної ради України.

Розробник

Віталіна ЛУК'ЯНОВА